

Openbaar rapport

rapportnummer: 2010/008

datum: 13 januari 2010

Verzoekschrift van

de heer E.K.W. de Roy van Zuydewijn, ingediend door de heer mr. M. Meijjer, advocaat te
Amsterdam

met een klacht over een gedraging van

de minister van Algemene Zaken te Den Haag

KLACHT

Verzoeker klaagt erover dat de Rijksoverheid zich vanaf het moment dat hij een relatie aanging met zijn inmiddels ex-echtgenote tot op heden heeft gemengd in zijn persoonlijke levenssfeer, waardoor hij nadeel heeft ondervonden.

Verzoeker heeft ter illustratie van zijn klacht onder meer de volgende twee gebeurtenissen aan de Nationale ombudsman voorgelegd:

1. In 2001 probeerde de toenmalige directeur van het Kabinet der Koningin informatie bij de top van het Bouwfonds los te krijgen over de rol van verzoeker bij het Bouwfonds. Vervolgens deed de rijksrecherche een onderzoek bij het Bouwfonds naar verzoeker. Dit leidde er toe dat het samenwerkingsverband tussen het Bouwfonds en verzoeker werd stopgezet.

2. Nadat verzoeker een reclamespotje voor reclamebureau M voor de banensite Monsterboard had gemaakt, werd hij benaderd door reclamebureau R dat een spotje met hem wilde maken ten behoeve van de overheidscampagne tegen alcohol in het verkeer (de zogenaamde BOB-campagne). De directeur van het reclamebureau had daartoe telefonisch en per e-mail contact met reclamebureau M. Binnen een uur na dit contact werd de directeur op de hoogte gesteld dat de Rijksvoorlichtingsdienst (RVD) niet gediend was van dergelijke praktijken en dat de overheidsaccounts van het reclamebureau onmiddellijk ingetrokken zouden worden, als ze hiermee door zouden gaan, aldus de directeur van reclamebureau R.

Het onderzoek van de Nationale ombudsman is beperkt tot deze twee voorvallen.

BEVINDINGEN EN BEOORDELING

I. Inleiding

1. Verzoeker heeft een relatie gehad en is vervolgens gehuwd geweest met een lid van de Koninklijke Familie. In die periode ondervonden hij en zijn partner problemen met andere leden van de Koninklijke Familie. In verband met die problemen kregen verzoeker en zijn partner ook te maken met de Rijksoverheid. In dat kader deelde de minister-president op 10 maart 2003 aan de Tweede Kamer mee dat er destijds twee onderzoeken waren ingesteld naar de achtergrond van verzoeker, omdat verzoeker door een huwelijk met een lid van de Koninklijke Familie toegang zou kunnen krijgen tot het staatshoofd en de directe omgeving van het staatshoofd. De onderzoeken werden uitgevoerd door de Binnenlandse Veiligheidsdienst en de dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging. Voor deze onderzoeken was destijds voldoende aanleiding en beide onderzoeken waren rechtmatig geweest, aldus de minister-president. De betrokken

ministers waren echter niet tijdig door de betreffende diensten op de hoogte gesteld van het feitelijke onderzoek en het belang van de onderzoeksgegevens.

2. Verzoeker richtte zich in het verleden verschillende keren tot de Nationale ombudsman met onder meer klachten die zich richtten op bemoeienis van de Rijksoverheid met zijn persoonlijke leven, waaronder zijn zakelijke belangen. Medio 2008 werd naar aanleiding van een gesprek met verzoeker en zijn gemachtigde afgesproken dat verzoeker zijn verhaal op papier zou zetten. Nadat verzoeker vervolgens in 2008 een aantal keren informatie had verschaft over zijn klacht, besloot de Nationale ombudsman op 14 januari 2009 tot een vooronderzoek. De reden hiervoor was dat verzoeker een zeer uitvoerig en vertrouwelijk stuk had geschreven, en een nadere concretisering noodzakelijk was voordat het onderzoek geopend kon worden. Het vooronderzoek richtte zich met name op gedragingen richting het Bouwfonds van het Kabinet der Koningin en/of de Rijksvoorlichtingsdienst, beide vallend onder het Ministerie van Algemene Zaken te Den Haag. In het kader van het vooronderzoek had de Nationale ombudsman informele gesprekken met de heren L en M, wier namen door verzoeker genoemd waren, om zich te laten informeren over de vraag waar mogelijk relevante informatie te verkrijgen zou zijn.

3. In dit verslag speelt een groot aantal personen een rol. Hieronder wordt een overzicht gegeven van deze personen, waarbij hun namen zijn geanonimiseerd en de functie wordt vermeld die zij bekleedden ten tijde van de gedragingen waarover verzoeker klaagt.

- de heer J, adviseur bij het Bouwfonds, ten behoeve van Bouwfonds Vastgoed Ontwikkeling (BVO);
- de heer K, directeur van het Kabinet der Koningin;
- de heer L, journalist;
- de heer M, voorzitter van Bouwend Nederland;
- de heer N, financieel directeur van BVO;
- de heer O, werkzaam bij personeelszaken van het Bouwfonds;
- de heer P, het hoofd campagnemanagement van de Dienst Publiek en Communicatie van het Ministerie van Algemene Zaken;
- de heer R, directeur van reclamebureau R;
- de heer S, werkzaam bij reclamebureau M;
- de heer T, ook werkzaam bij reclamebureau M;
- de heer U, commissaris van de joint venture van ABN-AMRO en het Bouwfonds;
- de heer V, voorzitter van de Raad van Bestuur van het Bouwfonds;
- de heer W, President International van Bouwfonds Property Development;
- de heer X, directeur BVO;
- de heer Y, lid van de Raad van Bestuur van het Bouwfonds;
- de heer Z, statutair directeur van een joint venture van ABN-AMRO en het Bouwfonds, waarbij hij ook leiding gaf aan BVO.

II. Bevindingen

1. De Nationale ombudsman startte op 2 april 2009 een onderzoek. In dat kader vroeg hij onder meer informatie aan de Rabo Vastgoedgroep, omdat het Bouwfonds inmiddels een onderdeel daarvan is. Ook werden op 29 april 2009 een aantal personen uitgenodigd om te worden gehoord door de substituut-ombudsman. Uitnodigingen daarvoor gingen naar de vorige directeur van het Kabinet der Koningin, de Directeur-generaal van de Rijksvoorlichtingsdienst en de directeur van reclamebureau R.

2. In reactie op de klacht deelde de minister van Algemene Zaken op 6 mei 2009 onder meer mee dat de Nationale ombudsman naar zijn mening niet bevoegd is onderzoek te doen naar gedragingen van het Kabinet der Koningin, omdat dit blijkt een uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, geen bestuursorgaan is. Verder deelde de minister mee dat de directeur van het Kabinet der Koningin hem had meegedeeld dat het enige contact tussen het Kabinet der Koningin en het Bouwfonds over verzoeker had bestaan uit een onvoorbereid contact tijdens een receptie op 17 november 2001 tussen de vorige directeur van het Kabinet der Koningin, de heer K, en de heer W, toen medewerker van het Bouwfonds. Verder had de heer K in februari 2001 contact gehad met de heer M, geen medewerker van het Bouwfonds, maar uit hoofde van zijn functies wel bekend met het Bouwfonds. In beide gesprekken was uitsluitend gevraagd naar de aard van de werkzaamheden van verzoeker bij het Bouwfonds met geen ander doel dan hierover informatie te verkrijgen. Andere contacten tussen het Kabinet der Koningin en het Bouwfonds waren er niet geweest, aldus de minister.

Wat betreft de vraag of er een onderzoek door de rijksrecherche bij het Bouwfonds was ingesteld, had de minister navraag gedaan bij het Ministerie van Justitie. Dit ministerie antwoordde dat een dergelijk onderzoek door de rijksrecherche niet had plaatsgevonden. Wat betreft de contacten tussen reclamebureau R en het Ministerie van Algemene Zaken, merkte de minister op dat er ongeveer twee jaar geleden telefonisch contact was geweest tussen het toenmalige hoofd campagnemanagement van de Dienst Publiek en Communicatie en de directeur van reclamebureau R, op initiatief van de laatste. De vraag daarbij was of verzoeker een rol zou kunnen spelen in de BOB-campagne. Het was een ongeschreven beleidslijn bij de BOB-campagne niet te werken met bekende Nederlanders vanwege het afbreukrisico voor de gehele campagne. Verder dan het polsen van dit idee was het niet gekomen. Het naar voren brengen van dit idee kon volgens de minister geen grond zijn om een bureaurelatie op te zeggen. Een reclamebureau wordt gekozen op basis van een aanbesteding en het contract kan niet zomaar worden beëindigd. Er is niet gedreigd met stopzetting of intrekking van het overheidsaccount van reclamebureau R. Dit zou de Dienst Publiek en Communicatie, die in dit geval handelde als uitvoerder van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, bovendien niet eenzijdig kunnen bepalen, aldus de minister.

Op grond van bovenstaande achtte de minister van Algemene Zaken verzoekers klacht ongegrond.

3. Bij brief van 12 mei 2009 verzocht de minister van Algemene Zaken de Nationale ombudsman om af te zien van het horen van de vorige directeur van het Kabinet der Koningin, gelet op zijn standpunt wat betreft de bevoegdheid van de Nationale ombudsman ten aanzien van het Kabinet der Koningin. Verder verzocht de minister middels een brief, eveneens gedateerd 12 mei 2009 om af te zien van het horen van de directeur van de Rijksvoorlichtingsdienst, omdat het contact had plaatsgevonden tussen de directeur van reclamebureau R met het toenmalige hoofd campagnemanagement van de Dienst Publiek en Communicatie. Die dienst is geen onderdeel van de Rijksvoorlichtingsdienst, aldus de minister.

4. Rabo Vastgoedgroep deelde op 14 mei 2009 onder meer mee dat niet viel na te gaan welke werkzaamheden verzoeker precies voor Bouwfonds Vastgoed Ontwikkeling (BVO) had verricht. BVO was het onderdeel van Bouwfonds dat zich bezighield met de ontwikkeling van commercieel vastgoed. Er waren geen contracten aangetroffen tussen verzoeker en het Bouwfonds. Wel bleek dat verzoeker in 1999 had meegewerkt aan een in opdracht van de Raad van Bestuur van het Bouwfonds door BVO verricht verkennend onderzoek naar buitenlandse expansiemogelijkheden. Uit de betalingen aan de vennootschap van verzoeker blijkt dat in de periode van februari 2000 tot en met mei 2002 werkzaamheden door verzoeker zijn verricht voor het Bouwfonds. Verzoeker had geen dienstverband met het Bouwfonds. Aan de functie die hij vervulde worden verschillende benamingen gegeven in de gegevens die Rabo Vastgoedgroep ter beschikking had. Aan verzoekers vennootschap werd in totaal ruim € 300.000 overgemaakt. De laatste betaling werd overgemaakt in februari 2002 betreffende werkzaamheden in de maanden april en mei 2002. Uit interne documentatie bleek dat de heer X (destijds directeur vastgoedontwikkeling in Nederland) in overleg met de heer Y (destijds lid van de Raad van Bestuur van het Bouwfonds) in januari 2002 had besloten de zakelijke relatie met verzoeker te beëindigen naar aanleiding van de toenemende stroom geruchten rondom verzoeker, aldus Rabo Vastgoedgroep.

5. In reactie op de vraag van de Nationale ombudsman aan het College van procureurs-generaal, om zorg te dragen voor verzending van het dossier van de rijksrecherche over het onderzoek naar verzoeker bij het Bouwfonds, berichtte een medewerkster van het College op 25 mei 2009 telefonisch dat een dergelijk onderzoek er niet is geweest. Dit had de minister van Algemene Zaken ook al gemeld aan de Nationale ombudsman, deelde zij mee.

6. Op 20 mei 2009 berichtte de Nationale ombudsman de minister van Algemene Zaken onder meer het volgende wat betreft de bevoegdheid van de Nationale ombudsman om onderzoek te doen naar gedragingen van het Kabinet der Koningin. De minister stelde dat de minister een bestuursorgaan is, maar het Kabinet der Koningin niet en verwees daarvoor naar de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 6 juni 2007 (nr. 200608642/1, AB 2008, 143). Deze uitspraak van de Raad van State is echter in de literatuur niet onomstreden, aldus de Nationale ombudsman. Daarbij komt dat het gemaakte onderscheid niet relevant is voor de bevoegdheid van de Nationale ombudsman in deze. Zoals is vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 18 december 2003,

Stb. 2004, 8, fungeert het Kabinet der Koningin onder de verantwoordelijkheid van de minister van Algemene Zaken. Dit Koninklijk Besluit schiep blijkens de toelichting over deze staatsrechtelijke positionering geen nieuwe situatie ten opzichte van die in de periode daaraan voorafgaand. Gedragingen van de directeur van het Kabinet der Koningin en de ambtenaren die onder zijn gezag werken worden dan ook voor de bevoegdheid van de Nationale ombudsman toegerekend aan de minister van Algemene Zaken.

Verder gaf de Nationale ombudsman aan dat hij, gelet op de informatie die de minister had gegeven over de contacten tussen de voormalige directeur van het Kabinet der Koningin en het Bouwfonds vooralsnog geen reden zag om hem in persoon te horen. Ook gaf de informatie van de minister over de contacten met reclamebureau R aanleiding om de heer P, toenmalig hoofd campagnemanagement van de Dienst Publiek en Communicatie te horen in plaats van de Directeur-generaal van de RVD.

7. Gelet op de informatie van Rabo Vastgoedgroep en de minister van Algemene Zaken nodigde de Nationale ombudsman op 27 mei 2009 ook twee oud-medewerkers van het Bouwfonds uit voor een getuigenverhoor.

8. In het kader van het onderzoek naar aanleiding van de klacht van verzoeker, verklaarde de getuige, de heer R, directeur van reclamebureau R, op 15 juni 2009 tegenover mr. F.J.M.W. van Dooren, substituut ombudsman, nadat hij de belofte als bedoeld in artikel 8:32, derde lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) had afgelegd, het volgende:

"U confronteert mij met het e-mailbericht dat ik op 6 februari 2007 aan de heer T (van reclamebureau M) heb gezonden. In dat e-mailbericht schrijf ik dat ik bijna mijn hele overheidsaccount was kwijtgeraakt toen ik de RVD voorstelde verzoeker als "carnavals BOB" te gebruiken en dat ik toch moest weten dat de RVD (Hare Majesteit) niet van dit soort praktijken gediend is.

Mijn bureau heeft geen initiatief genomen om iets te gaan doen met verzoeker. Ik ben benaderd door mijn collega's van reclamebureau M met de vraag of het een idee zou zijn om iets te gaan doen met verzoeker als carnavals BOB. De BOB-campagnes zijn echter zo bekend dat het niet nodig is om bekende Nederlanders aan te trekken. Die turbo is niet nodig, want de campagne is al een succes. Wel hebben we een keer wat gedaan met Andre van Duin, geloof ik, en die schaatser Bob de Jong, maar het is zeker niet gebruikelijk. Om reclamebureau M ter wille te zijn heb ik contact opgenomen met de RVD. De heer P van de RVD gaf aan niets te willen doen met bekende Nederlanders.

De inhoud van mijn e-mailbericht aan de heer T, moet u zien in het licht van mijn stijl van communiceren. Ik kan mijn overheidsaccount niet eens zo maar kwijtraken, want ik heb een contract. U vraagt mij of de heer P iets heeft gezegd in de trant van "als je dat doet ben je je overheidsaccount kwijt" of 'dat zou Hare Majesteit niet behagen'. De heer P heeft geen uitspraken in die trant gedaan. Hij zei: 'Nee (...) dat moeten we niet doen.' De campagne heeft geen bekende Nederlanders nodig, bovendien houdt werken met bekende Nederlanders ook altijd een afbreukrisico in.

U confronteert mij met de verklaring van de heer S van reclamebureau B waarin de heer S verklaart dat ik hun heb voorgesteld iets te doen met verzoeker. Dit is pertinent onjuist. Ik heb niet zelf het initiatief genomen, ik ben benaderd door de heer T.

U vraagt mij of de heer P mijn vaste contactpersoon was bij de RVD. Dat is juist. De heer P was voor mij het aanspreekpunt. Mijn reclamebureau doet veel campagnes voor de overheid die met verkeerveiligheid te maken hebben, zoals de BOB campagne.

U vraagt mij of ik verzoeker ken. Ik verklaar u dat ik verzoeker nog nooit heb ontmoet of gesproken."

9. Vervolgens verklaarde de getuige, de heer P (het toenmalige hoofd campagnemanagement van de Dienst Publiek en Communicatie van het Ministerie van Algemene Zaken), op 15 juni 2009 tegenover mr. F.J.M.W. van Dooren, substituut ombudsman, nadat hij de belofte had afgelegd, het volgende:

"Ik ben 16 jaar lang werkzaam geweest als ambtenaar. Ik ben onder meer werkzaam geweest bij de afdeling Publiek en Communicatie bij het Ministerie van Algemene Zaken. In die hoedanigheid was ik onder andere verantwoordelijke voor de Postbus 51 campagnes.

U confronteert mij met het e-mailbericht van de heer R aan de heer T, waarin de heer R een telefoongesprek beschrijft dat hij met mij zou hebben gevoerd. De heer R schrijft dat hij bijna zijn hele overheidsaccount was kwijtgeraakt toen hij de RVD voorstelde verzoeker als "carnavals BOB" te gebruiken en dat hij toch moest weten dat de RVD (Hare Majesteit) niet van dit soort praktijken gediend is.

Dit is typisch de stijl van de heer R.

U vraagt mij of ik me kan herinneren hoe destijds een en ander is verlopen. Ik weet nog dat ik een telefoontje kreeg van de heer R waarin hij meedeelde dat de heer T hem had gepolst of het een idee was om verzoeker als prins carnaval Bob te laten fungeren in een nieuwe campagne.

Ik heb de heer R onmiddellijk gezegd dat dit niet ging gebeuren met de hoofdreden dat er in een BOB-campagne nooit bekende Nederlanders zouden optreden in verband met het risico dat één van hen ooit eens met teveel alcohol achter het stuur zou worden aangehouden en dat dat tot perspublicaties zou kunnen leiden die de hele campagne veel kwaad zouden doen.

U vraagt mij of ik ruggespraak heb gehad over deze beslissing. Dat is niet zo. Dit was mijn primaire reactie. Het was ook mijn taak om dergelijke beslissingen te nemen.

U vraagt mij of het voorstel om verzoeker in een campagne te gebruiken kwam van de heer R of van de heer T. Volgens mij kwam het van de heer T. U confronteert mij met de verklaring van de heer S waarin vermeld staat dat de heer R het idee had opgevat en hierover contact had gezocht met de heer S. De heer R heeft echter aan mij meegedeeld dat het idee bij de heer T vandaan kwam. De campagne voor dat jaar was immers al gemaakt en afgerond. Er was geen enkele reden voor de heer R om zelf dat initiatief te nemen.

Ik sprak regelmatig met de heer R over overheidscampagnes. Wij kennen elkaar al heel lang. De meeste zaken werden op medewerkersniveau besproken, maar over de hoofdlijnen hadden wij veel contact.

U vraagt mij of ik weet waarom de heer R zulke sterke bewoordingen heeft gebruikt met betrekking tot wat de RVD zou hebben gezegd. Dit is de stijl van de heer R. Overdrijven is zijn vak. U vraagt mij of ik in dat gesprek iets zou hebben gezegd in de trant van dat de RVD het niet leuk zou vinden of dat Hare Majesteit wellicht ontstemd zou zijn. Dit ontken ik. Ik heb misschien wel iets gezegd in de trant van: wat grappig dat verzoeker zichzelf nu juist bij de RVD als acteur aanbiedt in een commercial, na het hele incident rondom het schroefknopmicrofoontje.

Er is nooit serieus overwogen om met verzoeker in zee te gaan. Het idee is net zoals zo veel ideeën geopperd en daar is het ook bij gebleven."

10. Naar aanleiding van de verklaring van de heer R werd ook de heer T uitgenodigd voor een getuigenverhoor. In het kader van het onderzoek verklaarde de getuige, de heer T, op 14 juli 2009 tegenover mr. F.J.M.W. van Dooren, substituut ombudsman, nadat hij de belofte had afgelegd, het volgende:

"U vraagt mij wie het initiatief genomen heeft voor het voorstel een reclamespot te maken met verzoeker voor de BOB campagne. Dat initiatief heeft de heer S genomen. Wij kennen verzoeker van een reclamespot voor Monsterboard. Daarna hebben wij contact met hem gehouden. Toen hij ons vertelde dat hij gevraagd was om prins carnaval te zijn in Sittard en dat hij nooit alcohol gebruikte, kwam bij ons het idee op om hem als eerste prins carnaval-BOB te presenteren. De heer S heeft daarna contact opgenomen met de heer R, van reclamebureau R, die de BOB-campagne deed. De heer R vond dat een leuk idee. Het zou ook kunnen zijn dat ik degene ben die daarover met de heer R contact heb opgenomen, maar dat weet ik niet zeker meer. Het idee en het initiatief kwam in ieder geval van (mijn bedrijf; N.o.).

Op de vraag of wij verzoeker al kenden vóór de Monsterboardreclame kan ik u verklaren dat wij hem voor het eerst ontmoet hebben tijdens de opnames voor de Monsterboardspot.

U wilt weten hoe mijn reactie was op het e-mail van de heer R waarin hij meedeelt dat hij zijn hele overheidsaccount dreigde kwijt te raken als hij verzoeker zou gebruiken in de BOB-reclame. Ik kan u meedelen dat (mijn collega; N.o.) en ik dit zeer ernstig vonden.

Op uw opmerking dat de heer R tegen u heeft verklaard dat dit zijn stijl van schrijven is en dat hij altijd iets aandikt, kan ik u zeggen dat dat bij ons niet zo is overgekomen. Ook verzoeker, aan wie wij het e-mailbericht lieten lezen, was erg geschrokken.

Onlangs heb ik nog met de heer R contact gehad om mijn geheugen op te frissen over dat e-mailbericht. Hij verklaarde dat het allemaal niet zo ernstig was als in de mail stond.

U houdt mij voor dat de heer R heeft verklaard dat het initiatief voor de inzet van verzoeker in de BOB campagne niet van hem afkomstig is. Dat klopt, dat initiatief is door ons genomen. De heer R wist niet eens dat verzoeker was gevraagd om prins carnaval te worden in Sittard.

U vraagt mij of ik dit met mijn partner (de heer S) heb besproken. Dat heb ik. U overhandigt mij een e-mailbericht waarin de heer S verklaart dat het initiatief voor de inzet van verzoeker van de heer R kwam. Misschien heb ik het dan mis, of de heer S heeft zich vergist. Ik denk dat de heer S zich heeft vergist.

U vraagt mij of ik de verklaring mee wil nemen en aan de heer S wil laten zien en hem wil vragen of hij contact met de Nationale ombudsman wil opnemen om aan te geven of hij op de inhoud van zijn verklaring wil terugkomen. Dat zal ik doen."

11. Op 30 juli 2009 verklaarde de heer S telefonisch aan een medewerkster van de Nationale ombudsman dat de verklaring van zijn zakenpartner, de heer T, juist is. Dat wilde zeggen dat het initiatief om verzoeker voor te stellen voor de BOB-campagne bij reclamebureau B. lag, en niet bij de heer R. Zijn schriftelijke verklaring van 5 december 2008 was op dat punt onjuist, aldus de heer S.

12. In het kader van het onderzoek verklaarde de getuige, de heer Y (destijds lid van de Raad van Bestuur van het Bouwfonds) op 22 juni 2009 tegenover mr. F.J.W.M. van Dooren, substituut ombudsman, nadat hij de belofte had afgelegd het volgende:

"Ik was destijds lid van de Raad van Bestuur van Bouwfonds en in die tijd was de heer Z directeur Bouwfonds Vastgoed Ontwikkeling (BVO). In de zomer van 2001 is de heer Z vertrokken en is de functie intern ingevuld door de heer X. Vóór de heer Z was de heer W directeur van BVO. Hij is daarna directeur geworden van Bouwfonds Wonen Internationaal. Verzoeker onderzocht de mogelijkheden tot expansie voor BVO in Europa. BVO was slechts een klein onderdeel van Bouwfonds.

Ik was vanaf 2001 portefeuillehouder BVO en de betreffende directie rapporteerde aan mij. In die periode werd verzoeker regelmatig genoemd als adviseur over commerciële activiteiten in het buitenland. Ik vroeg mij af waarom wij gebruik maakten van een solistisch opererende adviseur als verzoeker. Dat was niet onze policy. Aangezien ik hem nog nooit ontmoet had en hem beter wilde leren kennen heb ik de heer X gevraagd een lunch met hem te regelen in het najaar van 2001. Tot mijn verbazing was de prinses daarbij ook aanwezig. Tijdens dat gesprek werd mij duidelijk dat mijn idee bevestigd werd en dat verzoeker inderdaad een solistisch optredende adviseur was en niet werd ondersteund door een groot bureau.

Ik was sceptisch over de activiteiten van verzoeker en heb dat geuit bij de heer X.

Op uw vraag of ik de heer X opgedragen heb de samenwerking met verzoeker op te zeggen deel ik u mee dat ik daar de bevoegdheid niet voor had. Ik heb hem wel het signaal gegeven dat ik niet enthousiast was over zijn inschakeling.

U vraagt mij of ik benaderd ben door iemand van de overheid inzake verzoeker, bijvoorbeeld door iemand van een ministerie of het Kabinet van de Koningin. Daar kan ik mij niets van herinneren. Ik heb uit eigen beweging mijn twijfels over het functioneren van verzoeker ter sprake gebracht.

Ik zou het zeker nog geweten hebben als er druk op mij was uitgeoefend.

U vertelt mij dat verzoeker de heer M als contactpersoon noemde. Ik heb nooit met de heer M over verzoeker gesproken. Ik ken de heer M niet erg goed. De toenmalige voorzitter van de Raad van Bestuur van Bouwfonds, heer V, had wel regelmatig contact met de heer M. Ook deelt u mij mee dat de heer U veel genoemd wordt door verzoeker. Ik heb ook nooit met de heer U gesproken over verzoeker.

U vertelt mij dat uit informatie van Rabo Vastgoedgroep, de rechtsopvolger van BVO, blijkt dat de heer X in overleg met mij begin 2002 zou hebben besloten de zakelijke

relatie met verzoeker te beëindigen naar aanleiding van de toenemende stroom van geruchten rond verzoeker. Daarop kan ik u zeggen dat mochten er al geruchten zijn geweest, dat deze dan niet van invloed zijn geweest op mijn mening. Ik twijfelde aan zijn deskundigheid.

Op uw vraag of er nog besproken is verzoeker niet meer in te huren voor werkzaamheden moet ik u mededelen dat ik daar geen levendige herinnering aan heb.

Wanneer we het hebben over bevoegdheden in dezen kan ik u mededelen dat de heer X daarvoor verantwoordelijk was. Desgevraagd deel ik u mee dat ik niet weet waar de heer X nu verblijft.

Als u mij vraagt wat ik weet over een onderzoek door de Rijksrecherche naar verzoeker bij het Bouwfonds moet ik u mededelen dat mij dat niets zegt.

Op uw vraag of ik nog een functie heb bij het Bouwfonds kan ik mededelen dat ik in 2005 vertrokken ben en dus geen functie binnen het Bouwfonds bekleed."

13. Vervolgens verklaarde de getuige, de heer W (destijds President International van Bouwfonds Property Development), op 23 juni 2009 tegenover mr. F.J.M.W. van Dooren, substituut ombudsman, nadat hij de belofte had afgelegd, het volgende:

"...Voor uw informatie heb ik een jaarverslag van 2002 meegenomen en daarin kunt u zien dat ik toen President International van Bouwfonds Property Development was. De vastgoedontwikkeling in Frankrijk en Duitsland viel onder mij. In die periode was de heer X directeur vastgoedontwikkeling in Nederland. De heer Y was mijn directe leidinggevende.

U vertelt mij dat Rabo Vastgoedgroep u meedeelde dat verzoeker in 1999 aangenomen is om de expansie van BVO in Frankrijk te onderzoeken. U vraagt mij of verzoeker in die periode voor mij gewerkt heeft. Nee, ik kan u vertellen dat ik verzoeker zelfs nooit ontmoet heb.

Het Bouwfonds had in alle grote steden in Frankrijk één of meer kantoren en ook de directeurs van die vestigingen hadden nooit van activiteiten van verzoeker voor Bouwfonds gehoord. Anders had ik dat zeker van hen gehoord.

U vraagt mij of de heer X een zakelijke relatie met verzoeker had. Dat zal wel, mij is daar niets van bekend.

U vraagt mij of ik in die periode ooit van betrokkenheid van verzoeker bij Bouwfonds heb gehoord. Dat heb ik op één moment.

(De toenmalige directeur van het Kabinet der Koningin; N.o.), een oude studievriend van me, kwam op een receptie naar mij toe en vroeg mij of verzoeker bij mij werkte. Ik antwoordde: (voornaam), ik weet niet waar je het over hebt. De maandag daarop ben ik naar de heer Y gestapt en heb hem gevraagd of hij wist of verzoeker voor ons werkte.

De heer Y antwoordde dat ik dat maar aan de heer X moest vragen. Ik heb dat niet gedaan want ik praatte in die tijd niet met de heer X. Mijn relatie met de heren Z en X was niet goed.

U vertelt mij dat de heer Y u vertelde dat de heer X een goede relatie zou hebben met verzoeker. Dat zou kunnen, daar weet ik niets van.

U vraagt mij of (de toenmalige directeur van het Kabinet der Koningin; N.o.) heeft aangegeven dat, indien verzoeker bij het Bouwfonds zou werken, dat beëindigd zou

moeten worden. Dat heeft hij absoluut niet gezegd. Dat was ook niet aan de orde want ik wist niet eens dat hij bij het Bouwfonds zou werken.

U stelt dat verzoeker toch werkzaamheden heeft verricht voor BVO en dat hij dan voor mij behoorlijk afgeschermd moet zijn geweest, want volgens Rabo Vastgoedgroep zijn er wel degelijk aanzienlijke bedragen aan hem betaald. Ik kan u zeggen dat dit niet in Frankrijk geweest kan zijn, anders had iemand van de employés dat wel geweten en zou dat teruggerapporteerd zijn aan mij. Zo was de cultuur binnen het Bouwfonds.

BVO, waarvoor verzoeker kennelijk heeft gewerkt, was slechts een zeer klein onderdeel van het Bouwfonds.

U zegt mij dat de heer Y u meedeelde dat hij van de heer X hoorde dat verzoeker iets voor hem zou doen. De heer Y vond verzoeker te solistisch werken en heeft de heer X daarop aangesproken, zo heeft hij u verteld. Tevens deelt u mij mee dat de heer Y u vertelde dat hij geen zeggenschap had over het aannemen en ontslaan van mensen. Ik vind dat slap gepraat. Wanneer de heer Y vond dat iemand niet voldeed kon hij als lid van de Raad van Bestuur en als "baas" van de heer X best druk uitoefenen om hem te ontslaan.

Over het beweerdelijk dwarsbomen van de carrière van verzoeker kan ik u zeggen dat indien er voor hem een belangrijke carrière zou zijn geweest, verzoeker dan zeker in het jaarverslag vermeld zou zijn en dat is niet het geval. Ik heb in een artikel in de Volkskrant gelezen wat verzoeker beweert over zijn activiteiten voor Bouwfonds. Het is ondenkbaar dat hij een dergelijke positie heeft gehad.

U vraagt mij hoe het kan dat uit de stukken blijkt dat hij voor BVO Nederland werkte en dat ik hem niet kende. Het is mogelijk dat mensen van BVO Nederland wel eens naar het buitenland gingen, maar dat werd altijd gemeld.

U vraagt mij hoe mijn relatie met de heer X was. Ik zou dat op zich collegiaal noemen. Ik heb hem in 1997 aangenomen als junior en toen hij op jonge leeftijd gepromoveerd werd tot directeur heb ik hem aangeboden hem te coachen. Hij heeft dat toen bot geweigerd. Dat heeft de relatie wel bekoeld.

Hij is de man die meer zou moeten weten over verzoeker bij Bouwfonds. Ik zou niet weten waar hij nu verblijft.

Als u mij vraagt of ik nadien nog iets gehoord heb of met iemand gesproken heb over verzoeker moet ik u zeggen dat dit niet het geval is..."

14. In reactie op de tot dat moment aan de Nationale ombudsman verstrekte informatie deelde verzoekers gemachtigde bij brief van 11 september 2009 onder meer mee dat het hem bevreemdde dat de minister van Algemene Zaken zo'n moeite deed om te voorkomen dat de voormalige directeur van het Kabinet der Koningin zou worden gehoord. Dit bevreemdde de gemachtigde te meer, nu de voormalige directeur had verklaard dat er slechts tweemaal een onschuldig contact aangaande verzoeker en zijn positie bij het Bouwfonds zou hebben plaatsgevonden. Dit zou hij toch in alle openheid kunnen verklaren. De gemachtigde wees erop dat over de eerdere onderzoeken door de AIVD aanvankelijk ook was volgehouden dat deze niet hadden plaatsgevonden. Uiteindelijk moest de minister destijds erkennen dat hij niet juist was geïnformeerd, aldus de gemachtigde.

Verder voerde de gemachtigde aan dat uit de verklaringen van Rabo Vastgoedgroep en de heer Y niet duidelijk werd op grond waarvan Rabo Vastgoedgroep zijn zakelijke relatie met verzoeker had beëindigd. De gemachtigde noemde nog een zestal namen van voormalige medewerkers van het Bouwfonds, die in aanmerking zouden komen om te worden gehoord.

Wat betreft de verklaring van de heer R bevreesdde het de gemachtigde dat de heer R stelde dat zijn bewering in het e-mailbericht van 6 februari 2007 aan de heer T, dat hij bijna zijn hele overheidsaccount was kwijtgeraakt en dat hij toch moest weten dat de RVD (Hare Majesteit) niet van dergelijke praktijken gediend was, zijn wijze van communiceren was, maar niet op feiten was gestoeld. De gemachtigde achtte deze verklaring ongeloofwaardig en wees erop dat ook de heer T, die het bericht had ontvangen, het bericht serieus had genomen.

15. Naar aanleiding van de reactie van verzoekers gemachtigde besloot de Nationale ombudsman nog twee oud-medewerkers van het Bouwfonds te horen: de heer V, destijds voorzitter van de Raad van Bestuur van het Bouwfonds en de heer X, destijds directeur Bouwfonds Vastgoedontwikkeling.

16. In het kader van het onderzoek verklaarde de getuige, de heer V op 30 september 2009 tegenover de heer mr. F.J.M.W. van Dooren, substituut ombudsman, nadat hij de eed had afgelegd, het volgende.

"...Ik ben formeel voorzitter van de Raad van Bestuur van het Bouwfonds geweest tot 18 maart 2001. Feitelijk verrichtte ik vanaf begin 2001 geen werkzaamheden meer voor het Bouwfonds.

U vertelt mij dat verzoeker volgens de Rabo Vastgoedgroep in de periode februari 2000 t/m mei 2002 werkzaamheden voor BVO heeft verricht zonder dat hij een dienstverband had met BVO. U vraagt mij of ik hiervan af wist.

Ik heb indertijd gehoord dat verzoeker op de payroll van het Bouwfonds heeft gestaan. Ik ben niet betrokken geweest bij het aantrekken van verzoeker. De arbeidsrelatie die is aangegaan tussen het Bouwfonds en verzoeker is destijds waarschijnlijk geregeld door de heer O, directeur Personeelszaken. Waarschijnlijk is verzoeker nooit in dienst geweest van het Bouwfonds, maar is hij alleen betrokken geweest als adviseur. De activiteiten van verzoeker vielen zeer waarschijnlijk onder de toenmalig directeur Vastgoedontwikkeling, de heer Z. Ik heb geen enkele werkrelatie gehad met verzoeker. Ik heb verzoeker één keer ontmoet bij de uitreiking van een prijs op een gala van de Flying Doctors in Monaco. Ik weet ook niets van de beëindiging van de arbeidsrelatie met verzoeker. Ik werkte toen niet meer bij het Bouwfonds.

U vertelt mij dat de heer W heeft verklaard dat hij niet op de hoogte was van de werkzaamheden van verzoeker voor het Bouwfonds en dat hij verzoeker zelfs nooit heeft ontmoet. U vraagt aan mij of deze verklaring niet vreemd is omdat de heer W heeft aangegeven dat de activiteiten van Bouwfonds in vastgoedontwikkeling in Frankrijk en Duitsland onder zijn leiding vielen.

Dat is na mijn vertrek bij het Bouwfonds geweest. Ik kan mij het bezwaar van de heer W zeker voorstellen. Bouwfonds International viel toen onder de heer W. Ik kan u daar dus niets over vertellen.

U vertelt mij dat de heer Y heeft verklaard dat hij aan de heer X het signaal heeft gegeven dat hij niet enthousiast was over de inschakeling van verzoeker omdat hij hem zag als een solistisch optredend adviseur, maar dat hij de heer X niet heeft opgedragen de relatie met verzoeker te beëindigen. Dat hij daartoe niet de bevoegdheid had. De heer W vindt dat onzin. U vraagt aan mij wat mijn commentaar hierop is. Ik ben het eens met de heer W; de heer Y had daartoe wel de bevoegdheid.

U vertelt mij dat de heer Y heeft verklaard nooit met de heer M over verzoeker te hebben gesproken en dat hij de heer M niet goed kende. U vertelt mij dat de heer Y heeft gezegd dat ik wel regelmatig contact heb gehad met de heer M. U vraagt mij of ik met de heer M contact heb gehad over verzoeker.

Nee, ik heb niet met de heer M gesproken over verzoeker. Ik had geen regelmatig contact met de heer M. Ik heb alleen met de heer M gesproken over een aannemer die betrokken was geraakt bij het onderzoek door de regering naar bouwfraude. Dit was lang na mijn vertrek bij het Bouwfonds. Ik wilde de aannemer in het onderzoek naar de bouwfraude bijstaan en het voor hem opnemen.

U vraagt mij of ik op enig moment direct of indirect ben benaderd door de overheid of het Kabinet der Koningin over de werkrelatie tussen het Bouwfonds en verzoeker. Ik ben op enig moment, mijns inziens was dat voor 2000, aangesproken door de heer Z of de heer O, ik weet dat niet meer precies. Ik meen dat er door iemand was gevraagd of er iets aan te merken viel op verzoeker met het oog op zijn aanstaande huwelijk, dit gezien zijn arbeidsrelatie met het Bouwfonds. Ik weet niet meer wie dat gevraagd had. Mij staat bij dat wij toen een reactie hebben gegeven in de zin dat wij niets hadden aan te merken op verzoeker. Ik weet niet meer of wij onze reactie mondeling of schriftelijk hebben gegeven. U zou de heer O hierover kunnen benaderen. Die weet waarschijnlijk hoe het echt zit.

U vraagt mij of ik weet of (de toenmalige directeur van het Kabinet der Koningin; N.o.) toen de heer Z heeft benaderd. Dat weet ik niet. Ik ken betrokkene niet. De heer O kan u dit misschien vertellen.

Ik weet niet of de heer O bereikbaar is. De Rabo Vastgoedgroep zou dit aan u moeten kunnen vertellen."

17. Vervolgens verklaarde de getuige, de heer X, in aanwezigheid van zijn advocaat, op 30 september 2009 tegenover mr. F.J.M.W. van Dooren, substituut ombudsman nadat hij de belofte had afgelegd, het volgende:

"...U vraagt mij wat mijn functie was bij Bouwfonds en sinds wanneer. Ik ben in juni 2001 aangetreden als directeur Bouwfonds Vastgoedontwikkeling (BVO). Ik ben de heer Z opgevolgd.

U vraagt mij in welke relatie ik stond tot de heer W. U vertelt mij dat de heer W heeft verklaard dat hij in een bepaalde periode niet meer met mij sprak en dat de relatie die hij met mij had toen niet goed was. Tussen de heer W en mij heeft altijd een normale, zakelijke relatie bestaan. De heer W heeft het echter niet prettig gevonden dat ik succesvol zijn voormalige functie bekleedde en later zelfs formeel boven hem kwam te staan, omdat ik eerst junior ontwikkelingsmanager was onder de heer W.

U vertelt mij dat volgens de Rabo Vastgoedgroep verzoeker in de periode februari 2000 - mei 2002 werkzaamheden voor BVO heeft verricht zonder dat hij een dienstverband had met BVO. U vraagt of ik verzoeker heb aangetrokken.

Nee, ik ben niet direct betrokken geweest bij het aantrekken van verzoeker. In 1999 wilde het Bouwfonds zich oriënteren op het buitenland. Er is toen een werkgroep opgericht om te verkennen welke landen voor het Bouwfonds aantrekkelijk zouden zijn om activiteiten te ontplooien. Verzoeker is op voorspraak van de heer N, een goede vriend van hem, bij deze werkgroep aangeschoven en N heeft verzoeker geïntroduceerd bij de heer Z, de toenmalig directeur van BVO Nederland. Verzoeker heeft in 2000 een deugdelijk rapport over mogelijke expansie uitgebracht.

U vraagt mij of ik verzoeker kende voordat hij een werkrelatie met BVO aanging. Ik kende verzoeker oppervlakkig uit mijn jeugd in Amsterdam. De heer N was een persoonlijke vriend van hem.

U vraagt mij hoe de werkrelatie van het Bouwfonds met verzoeker beëindigd is. Vanaf juni 2001 moest ik de facturen die het bedrijf van verzoeker toestuurde, aftekenen voor betaling. Ik heb in verband met die facturen toen aan N gevraagd of het nog nodig was dat verzoeker activiteiten ondernam voor het Bouwfonds en wat die activiteiten dan inhielden. Ongeveer eind 2001 heb ik aan N gevraagd of het inhuren van verzoeker niet beëindigd kon worden. Ik vond dat wat verzoeker voor Bouwfonds had gedaan na het uitbrengen van zijn rapport in 2000, niet in verhouding stond tot de kosten die daarmee gemoeid waren. N heeft toen een gesprek gehad met verzoeker. In het kader van de beëindiging van de werkrelatie heeft N met verzoeker afgesproken dat hij tot en met mei 2002 nog mocht declareren. Vanaf februari 2002 verrichtte hij al geen werkzaamheden meer voor Bouwfonds.

U vraagt mij naar de positie van de heer Y, destijds portefeuillehouder vastgoedontwikkeling binnen de Raad van Bestuur van Bouwfonds. Ik viel organisatorisch onder de heer Y. De heer Y heeft mij op een gegeven moment gevraagd wat verzoeker deed voor BVO. Ik heb hem het mij bekende beeld geschetst en voorgesteld een lunch te organiseren, indien hij nader kennis met hem wilde maken. Die lunch heeft eind januari 2002 plaatsgevonden. De toenmalige echtgenote van verzoeker was daarbij aanwezig. Op dat moment was verzoeker al door de heer N

meegedeeld dat er geen opdrachten van het Bouwfonds meer voor hem zouden komen. De lunch verliep in een prima sfeer. De heer Y bedankte verzoeker voor de inspanningen die hij voor Bouwfonds had ondernomen. De heer Y heeft mij de dag na de lunch gezegd dat hij samenwerking met verzoeker niet raadzaam vond, gelet op zijn persoon. Hij vond dat hij geen stabiele indruk maakte. Ik kan u vertellen dat de beëindiging van de samenwerking van Bouwfonds met verzoeker mijn initiatief is geweest en niet onder druk van overheidszijde tot stand is gekomen. Het had alleen te maken met het ontbreken van zinvolle werkzaamheden voor verzoeker, als adviseur van Bouwfonds.

In februari 2002 heb ik twee facturen ontvangen van verzoeker, waaronder de factuur voor de eindfee. Ik heb deze facturen na overleg met N betaald. Op die manier hebben we de zaak afgekaart en de samenwerking beëindigd.

U houdt mij voor wat de heer Y verklaard heeft over de beëindiging van de samenwerking met verzoeker. Ik kan hetgeen de heer Y daarover aan u heeft verklaard in hoofdzaak bevestigen.

U vertelt mij dat de heer W is gehoord, omdat de voormalige directeur van het Kabinet der Koningin heeft verklaard dat hij contact had gehad met de heer W over verzoeker tijdens een toevallige ontmoeting. Dat er mogelijk door de voormalige directeur van het Kabinet der Koningin, al dan niet via de heer M, aan de Raad van Bestuur vragen waren gesteld over verzoeker, heb ik ook gehoord, van de heer N of een andere medewerker van Bouwfonds. Zelf ben ik over dit specifieke punt nooit benaderd door de Raad van Bestuur.

Ik heb nooit met de heer V over verzoeker gesproken. Ik had geen directe relatie met de heer V. Ik weet niet of de heer V op de hoogte was van werkzaamheden van verzoeker voor Bouwfonds. Dat zou u aan hem moeten vragen. De heer V is voor zover ik weet binnen Bouwfonds nooit voorgesteld aan verzoeker. Wel is mij bekend dat ze beiden aanwezig waren bij het Flying Doctors gala in 2000 in Monaco, waar Bouwfonds een tafel had. Zelf was ik bij dit evenement niet aanwezig.

Ik wil u nog vertellen dat toen de eerste berichten over de relatie tussen het Bouwfonds en verzoeker in de loop van 2003 in de pers verschenen, ik statutair directeur was van Bouwfonds Property Development (BPD). BVO Nederland zat in mijn portefeuille. Naar aanleiding van een interview met verzoeker in HP/De Tijd heb ik op 13 februari 2003 een memo over verzoeker gestuurd naar de Raad van Bestuur. Ik geef u een kopie van die memo. In de memo staat de volgende zin: "In overleg met de heer Y is door mij in januari 2002 besloten dat, naar aanleiding van geruchten rondom zijn persoon, voortzetting van de zakelijke relatie i.c. zijn werkzaamheden voor het Bouwfonds, niet langer wenselijk was." Ik realiseer mij nu dat de tussenzin in de memo de indruk zou kunnen wekken dat er druk van buitenaf is geweest. Ik verklaar nogmaals dat dit niet het geval is geweest. Waarschijnlijk werd ik beïnvloed door de commotie op het moment

van schrijven van de memo, en heb ik daarom geruchten rond zijn persoon als reden voor de beëindiging genoemd.

De reden dat ik een memo aan de Raad van Bestuur heb gestuurd is dat ik de Raad van Bestuur en de directies van de overige werkmaatschappijen op de hoogte diende te stellen over de gang van zaken rondom verzoeker en Bouwfonds, naar aanleiding van de door hem en zijn echtgenote gecreëerde publiciteit. Ik zag het als mijn professionele plicht om ruis over Bouwfonds in relatie tot verzoeker binnen en buiten het bedrijf te vermijden..."

18. Bij brief van 16 oktober 2009 legde de Rabo Vastgoedgroep de interne documentatie over aan de Nationale ombudsman, waarop de brief van 14 mei 2009 was gebaseerd. Wat betreft de beëindiging van de werkrelatie bestond deze documentatie enkel uit de memo van 13 februari 2003 van de heer X, die de heer X tijdens zijn verhoor ook al had overgelegd.

19. In reactie op het verslag van bevindingen gaf verzoekers gemachtigde aan dat naar zijn mening niet alle relevante getuigen waren gehoord. Naar aanleiding daarvan hoorde de Nationale ombudsman ook nog heren Z en J, beiden betrokken bij BVO, het onderdeel van Bouwfonds waarvoor verzoeker werkzaamheden verrichtte. Van hen zou verzoeker persoonlijk hebben gehoord dat er druk was uitgeoefend richting het Bouwfonds om de relatie met verzoeker te beëindigen. De Nationale ombudsman vroeg ook de heer N, destijds financieel directeur van BVO, om te worden gehoord. De heer N liet echter via zijn advocaat weten dat hij zich beriep op zijn verschoningsrecht vanwege een tegen hem lopende strafzaak. Ook de voormalige directeur van het Kabinet der Koningin en de heer M werden alsnog gehoord.

20. In het kader van het onderzoek verklaarde de getuige, de heer Z, op 26 november 2009 tegenover mr. F.J.W.M. van Dooren, substituut ombudsman, nadat hij de eed had afgelegd het volgende:

"...Ik was in de periode van 1995 tot medio 1998 directeur van Bouwfonds Vastgoed Ontwikkeling (BVO). Van medio 1998 tot medio 2001 was ik statutair directeur van een joint venture van ABN-AMRO en het Bouwfonds. Naast andere werkzaamheden gaf ik toen wel leiding aan BVO, maar ik besteedde weinig tijd aan BVO. Medio 2001 ben ik vertrokken bij het Bouwfonds omdat ik een tijdelijk contract had en de joint venture was opgehouden te bestaan.

Op uw vraag of de heer X mij heeft opgevolgd in 2001 als directeur BVO kan ik u meedelen dat dit inderdaad het geval is. Ik heb de heer W opgevolgd bij BVO, daarna volgde de switch naar de joint venture die begin 2001 ophield te bestaan. Met het verdwijnen van de joint venture was ik weer paraat voor BVO. Mijn contract liep tot oktober 2001 maar omdat men de heer X na de zomer wilde inzetten voor BVO, is mijn contract met wederzijds goedvinden eerder gestopt. Het zou kunnen zijn dat dit in juni 2001 was.

U vraagt mij of ik betrokken ben geweest bij het begin van de werkrelatie tussen het Bouwfonds en verzoeker. Daar wil ik graag het volgende op zeggen.

Eind 1998 had de Raad van Bestuur van het Bouwfonds de vraag gekregen van ABN-AMRO of het Bouwfonds Multi Vastgoed wilde overnemen. De Raad van Bestuur van het Bouwfonds heeft mij toen gevraagd dit te onderzoeken. Multi Vastgoed was een van de beste bedrijven op zijn gebied, maar de vraagprijs was exorbitant hoog. Ik wilde kijken wat het zou kosten om zelf zo'n soort bedrijf op te zetten. Er werd daartoe een werkgroep samengesteld. Waarschijnlijk onder leiding van de heren X en N, maar dit kan ik niet meer met zekerheid zeggen. De werkgroep bestond uit accountants, fiscalisten en andere deskundigen.

Op enig moment ontstond de gedachte één man aan te nemen om de vruchten van dit proces op te schrijven. De heer J, die op dat moment adviseur bij de joint venture was, nam contact met mij op en deelde mee dat er iemand gecontracteerd was om de coördinerende rol op zich te nemen. Dat was verzoeker, die een kennis was van de heer N.

Verzoeker was gecontracteerd door de heren J en N voor deze specifieke zaak. Dit contract ging niet via personeelszaken, omdat het hier geen arbeidscontract betrof.

U vraagt mij wanneer dit heeft plaatsgevonden. Ik kan u dat niet met zekerheid zeggen, maar dat zal eind 1998, begin 1999 zijn geweest.

Nadat op 13 april 1999 een omvangrijk rapport van de werkgroep is gepresenteerd, was er nog een uitlooptijd van ongeveer een half jaar om een en ander nader uit te werken. Daaraan heeft verzoeker ook meegewerkt. Na de beslissing om zelf in Europa vastgoedactiviteiten te ontwikkelen, heeft verzoeker meegewerkt aan de mogelijke concretisering daarvan. Waarschijnlijk voornamelijk in Frankrijk en België.

U stelt dat ik vanaf juni 2001 niet meer bij het Bouwfonds werk en dat het Bouwfonds zijn relatie met verzoeker in 2002 heeft beëindigd. Ik was dus niet meer werkzaam bij het Bouwfonds toen verzoeker vertrok. U vraagt mij of ik de reden weet waarom het contract met verzoeker beëindigd is. Ik kan u dat niet zeggen.

U zegt dat de heer X de declaraties van verzoeker niet meer in verhouding vond staan tot de werkzaamheden die hij verrichtte en dat dit de reden voor het verbreken van de relatie zou zijn geweest. Dat weet ik niet. U vraagt mij of ik nog andere redenen ken. Daarop moet ik u meedelen dat ik die niet ken.

U vraagt mij of ik in de periode dat ik de leiding had bij BVO rapporteerde aan de heer Y. Ik kan u vertellen dat ik vanaf begin 2001 tot zomer 2001 aan de heer Y gerapporteerd heb. Daarvóór rapporteerde ik aan de heer V. U zegt dat de heer X in overleg met de heer Y had besloten geen gebruik meer te maken van de diensten van verzoeker. Ik kan u daar niets over meedelen aangezien ik in die periode niet meer in dienst was van het Bouwfonds. Het is wel juist dat zij in de positie waren om dat te doen.

U vertelt mij dat er vanuit het Kabinet der Koningin of de overheid personen binnen het Bouwfonds benaderd zouden zijn over verzoeker en u vraagt mij of ik ook benaderd ben. Ik kan u vertellen dat op enig moment, waarschijnlijk in de zomer van 1999, de heer V mij belde en vroeg of verzoeker voor de joint venture werkte en of hij dat naar behoren deed. De heer V zei dat hij benaderd was door de heer M met deze vraag. Ik heb toen contact opgenomen met J of N en gevraagd of hij tevreden was over verzoeker.

Dit was hij. V vroeg mij of ik dat rechtstreeks terug wilde koppelen aan de heer M, die op

dat moment voorzitter was van Bouwend Nederland. Ik heb M in een kort telefonisch onderhoud vanuit de auto verteld dat verzoeker goed werk verrichtte. Ik kan mij niet herinneren of V of M mij verteld hebben waarom en in wiens opdracht M dat wilde weten.

Ik wil u nog wel vertellen dat wanneer iemand informatie aan mij vraagt over iemand, ik dat niet zomaar vertel. Maar aangezien men bij Bouwfonds tevreden over verzoeker was, leek mij het geen probleem dit mee te delen.

U leest een citaat voor uit de verklaring van de heer V waarin hij zegt dat ik hem benaderd zou hebben met de vraag van de heer M. Ik kan u vertellen dat dit juist andersom was. V was door M benaderd waarna V op zijn beurt mij weer benaderde. Het zou ook niet voor de hand liggend zijn geweest dat M mij benaderde, want hij kende V goed en mij kende hij niet. M was verbonden aan Bouwend Nederland en aangezien Bouwfonds geen bouwactiviteiten verrichtte, was het niet zo voor de hand liggend dat hij ons benaderde.

Ik heb bij veel grote bedrijven gewerkt en er wordt vaak met grote namen gestrooid en ik wil aangeven dat er enige gereserveerdheid bij mij was. M heeft natuurlijk een grote naam.

Op uw vraag of er een signaal van M afkwam om de relatie met verzoeker te beëindigen en of er druk op mij werd uitgeoefend, kan ik u zeggen dat dit absoluut niet het geval was. Het was een zuiver informatief kort telefoongesprek dat hooguit vier minuten geduurd heeft.

Ik weet niet of het relevant is maar ik wil u nog meedelen dat ik ooit een Franstalige brief heb ondertekend, waarin ik verklaarde dat verzoeker zijn werk goed deed. Mijn Frans is niet zo goed maar ik heb van de heer N, die de brief had opgesteld, vernomen wat de inhoud was van die brief. Deze brief was bestemd voor de vader van verzoekers toenmalige echtgenote. Verzoeker had N om zo'n brief gevraagd. Aangezien ik daartoe bevoegd was, moest de brief door mij ondertekend worden.

U vraagt mij of ik in die periode ooit benaderd ben door de toenmalige directeur van het Kabinet van de Koningin, de heer K. Het toeval wil dat ik mijn huidige woning destijds gekocht heb van de heer K en zijn broer. Ik woon daar sinds 1992. Ik meen mij te herinneren dat hij ergens in 1999 of 2000 nog eens langs is geweest om te zien wat er van zijn voormalige woning was geworden, maar ik heb nooit met hem over verzoeker gesproken.

U vertelt mij dat verzoeker heeft beweerd dat ik hem persoonlijk van de verzoeken van K op de hoogte zou hebben gesteld. Daarop kan ik alleen maar zeggen dat dit niet waar is. Ik sta onder ede en verklaar u de waarheid. Ik had weinig tot geen contacten met verzoeker. Zijn bewering klopt niet. Het is wel mogelijk dat verzoeker via J of N heeft vernomen dat M bij Bouwfonds informatie had ingewonnen over hem. Ikzelf heb hem daar niet over gesproken.

U vertelt mij dat verzoeker ook de naam van de heer U heeft genoemd in verband met over hem ingewonnen informatie en u vraagt mij of hij bij mij bekend is. Ik kan u meedelen dat ik de heer U goed ken. De heer U was directeur-generaal bij ABN AMRO en uit dien hoofde commissaris van de joint venture samen met de heer V die namens Bouwfonds commissaris was. Ik rapporteerde aan de heer U. U heeft mij nooit benaderd met betrekking tot verzoeker..."

21. Vervolgens verklaarde de getuige, de heer J, in aanwezigheid van zijn advocaat mr. J.T.C. Leliveld, op 30 november 2009 tegenover mr. F.J.W.M. van Dooren, substituut ombudsman, nadat hij de eed had afgelegd het volgende:

"...Ik had in de periode van medio 1995 tot en met 31 december 2001 met mijn eigen BV een managementcontract als adviseur bij het Bouwfonds, ten behoeve van Bouwfonds Vastgoed Ontwikkeling (BVO). De heer W was directeur, die werd opgevolgd door Z, die in juni 2001 opgevolgd werd door X. Ik rapporteerde aan de heer Z en ook nog een korte tijd aan de heer X.

U vraagt mij of ik enige betrokkenheid had met het aannemen van verzoeker.

Ik kan u hierop antwoorden dat ik op enig moment gebeld ben door de heer N die mij vroeg of ik soms een functie wist voor verzoeker bij BVO. Verzoeker is een goede bekende van de heer N. Ik heb verzoeker ontmoet in Amsterdam. Na het gesprek heb ik besloten hem bij het management voor te dragen voor een specifieke opdracht, die op dat moment aan de orde was.

Er werd op dat moment een stuurgroep gevormd om de marktwerking in Europa te bestuderen.

Er was namelijk sprake van om Multi Vastgoed over te nemen voor 1,6 miljard gulden.

Een alternatief plan was zelf een dergelijk bedrijf op te zetten voor veel minder geld. Er werd een stuurgroep opgesteld om dat alternatieve plan te onderzoeken en daar zou verzoeker, gelet op onder meer zijn opleiding en talenkennis een rol in kunnen spelen. Ik heb hem aanbevolen bij X en Z.

Op uw vraag hoe de stuurgroep was samengesteld kan ik u mededelen dat de stuurgroep bij mijn weten werd voorgezeten door X en N.

De stuurgroep was eind 1998 begin 1999 opgericht. Verzoeker had een coördinerende functie. Er werd informatie gehaald uit alle landen van Europa, die door verzoeker werd verzameld en in een rapport werd verwerkt. Bij de stuurgroep waren ook adviseurs van Arthur Andersen betrokken. Er is nog een brief van de heer U, commissaris bij Bouwfonds, geweest die alle Rabobank-groepen in het buitenland verzocht heeft verzoeker behulpzaam te zijn.

U stelt dat ik in 2001 ben vertrokken bij BVO en vraagt mij of ik u iets kan vertellen over het ontslag van verzoeker. Ik kan u daar niets over vertellen. U houdt mij voor dat X heeft verklaard dat hij het contract met verzoeker heeft beëindigd omdat hij de werkzaamheden die hij voor het Bouwfonds verrichtte niet meer in verhouding vond staan met de kosten.

Ik kan u vertellen dat ik geen andere reden van het ontslag zou kunnen bedenken dan dat zijn taak was afgerond.

U vraagt mij of ik door iemand benaderd ben met vragen over verzoeker. Hierop kan ik u mededelen dat Z mij belde met de mededeling dat hij een telefoontje van V had gekregen. V had verteld dat de heer M telefonisch contact met hem had opgenomen met de mededeling dat het hof informatie wilde over verzoeker. Ik heb Z geadviseerd onmiddellijk contact met M op te nemen en hem te zeggen dat wij tevreden waren over verzoeker. Toen Z de heer M belde, bevestigde deze niet dat het hof informatie had gevraagd, maar zei hij dat er drie beleggers waren die geïnteresseerd waren in het

bedrijf van verzoeker. U houdt mij voor dat dit eind 1998, begin 1999 zou zijn geweest. Dat kan goed kloppen.

U zegt mij dat Z u vertelde dat hij zich niet meer herinnerde op wiens verzoek M informatie wilde hebben over verzoeker. Ik kan u zeggen dat ik zeker weet dat Z heeft gezegd dat dat volgens V het hof was. Ik was verbaasd dat M informatie vroeg over verzoeker, want M had als voorzitter van Bouwend Nederland helemaal niets te maken met BVO.

U wilt van mij weten of ik zelf ook door M benaderd ben. Nee, dat ben ik niet. Ik kan u ook meedelen dat dit het enige moment is, waarvan ik weet dat er van buitenaf informatie gevraagd is over verzoeker.

U vraagt mij of ik weet of M druk heeft uitgeoefend op Z om de relatie met verzoeker te beëindigen. Daarop kan ik u antwoorden dat dit niet het geval was, bij mijn weten.

U wilt van mij weten of ik contact had met de heer U. Ik kan u zeggen dat ik hem slechts oppervlakkig kende. Op uw vraag of U ooit geïnformeerd heeft naar verzoeker, kan ik u zeggen dat ik daarvan nooit iets gehoord heb.

U vraagt mij of ik ooit contact heb gehad met de heer K.

Z heeft van de broers K omstreeks 1992 een huis gekocht. Als aangetrouwde oom heb ik hem daarin geadviseerd. Daarna heb ik de familie K nog wel eens gesproken als burens van Z over kwesties rond de tuin. Ik heb nooit met K over verzoeker gesproken.

Op uw opmerking dat er in de media gesuggereerd wordt dat ik een boekje kan opendoen over de zaak van verzoeker, kan ik u zeggen dat ik uit eigen wetenschap niet meer kan vertellen over overheidsbemoeienis met verzoeker dan dat ik nu verteld heb."

22. In het kader van het onderzoek verklaarde de getuige, de heer M (voorzitter van Bouwend Nederland) op 2 december 2009 tegenover de Nationale ombudsman, nadat hij de eed had afgelegd het volgende:

"U vraagt mij wat mijn betrokkenheid is geweest bij het Bouwfonds in de periode dat verzoeker daar onder contract stond. Ik was daar niet in functie en had geen officiële betrokkenheid met het Bouwfonds. In een latere periode, toen verzoeker niet meer werkzaam was bij het Bouwfonds, ben ik president commissaris van Rabo Vastgoedgroep geworden, waarin het Bouwfonds is opgegaan.

Ik was destijds voorzitter van Bouwend Nederland en in die functie is mij gevraagd naar verzoeker. De bazen van de verschillende bedrijven in de bouw kennen elkaar en de heer V. van het Bouwfonds kende ik persoonlijk.

Op uw vraag of ik de heer K gesproken heb met betrekking tot verzoeker kan ik u zeggen dat de heer K mij belde met de vraag of verzoeker bekend is in de bouw, met name bij het Bouwfonds. Ik heb vervolgens daarover contact opgenomen met de heer V. Wanneer dat geweest is kan ik u niet met zekerheid zeggen. Als ik hierover iets terug kan vinden in mijn oude agenda, zal ik u dat laten weten.

U vraagt mij of ik met zekerheid weet dat ik met de heer V gesproken heb en niet met iemand anders. Daarop kan ik met stelligheid verklaren dat het inderdaad de heer V geweest is.

Ik heb de heer V gevraagd of verzoeker bij het Bouwfonds werkte. Ik heb daarbij gezegd dat er belangstelling vanuit Den Haag was daarnaar. Daarop maakte de heer V de

opmerking dat ik niet de eerste was die dat vroeg en deelde hij verder mee dat verzoeker projectontwikkelaar was in Frankrijk.

U vertelt mij dat de heer V beweert niet met mij gesproken te hebben. Ik kan u echter met zekerheid zeggen dat ik met de heer V gesproken heb.

Op uw vraag of het kan zijn dat iemand anders bij het Bouwfonds mij beter van dienst had kunnen zijn met het beantwoorden van mijn vragen moet ik u het antwoord schuldig blijven.

U vraagt mij of ik in die periode nog met iemand anders gesproken heb over verzoeker. Daarop kan ik u zeggen dat dat niet het geval is geweest.

Op uw vraag of ik het antwoord van de heer V aan de heer K heb doorgegeven kan ik u zeggen dat ik dat inderdaad gedaan heb.

Ik heb in de periode dat verzoeker bij het Bouwfonds werkte verder geen contact meer gehad met de heer K over hem.

U zegt dat wanneer iemand in mijn positie een vraag stelt dat voor iemand een extra belang kan hebben. Dat betwijfel ik in dit geval. De vraag werd gesteld omdat er onduidelijkheid was wat betreft de vraag of verzoeker bij het Bouwfonds werkte en zo ja, wat hij daar deed. Ik heb niet gevraagd of verzoeker voldeed in zijn werk.

U leest mij een verklaring voor van de heer Z waarin hij stelt dat hij mij gesproken zou hebben met betrekking tot verzoeker. Ik moet u daarop meedelen dat ik de heer Z niet ken en alleen contact heb gehad met de heer V.

Daarna leest u mij een verklaring voor van de heer J waarin staat dat hij de heer Z geadviseerd zou hebben contact op te nemen met mij. Ook hierop moet ik wederom antwoorden dat ik geen contact gehad heb met de heer Z en alleen met de heer V gesproken heb."

23. In het kader van het onderzoek verklaarde de getuige, de heer K, de voormalige directeur van het Kabinet der Koningin, op 3 december 2009 tegenover mr. F.J.W.M.van Dooren, substituut ombudsman, nadat hij de eed had afgelegd het volgende:

"...De heer M heeft op mijn verzoek in februari 2001 contact gezocht met het Bouwfonds en aldaar gevraagd of verzoeker werkzaam was voor het Bouwfonds en wat de aard van zijn werkzaamheden was. De heer M heeft later naar mij teruggekoppeld dat verzoeker inderdaad voor het Bouwfonds werkte.

Op 17 november 2001 heb ik op een receptie informeel met de heer W gesproken omdat ik dacht dat heer W wellicht meer over de werkzaamheden van verzoeker bij het Bouwfonds zou weten, aangezien hij zelf bij het Bouwfonds werkte. De heer W vertelde mij van niets te weten en in onze verdere ontmoeting is verzoeker niet meer aan de orde gekomen. De heer W is een studievriend van mij en ons gesprek was verder privé.

U vertelt mij dat de heer Z verklaarde dat hij in 1999 met M gesproken zou hebben. Mijn contact met de heer M heeft echter in februari 2001 plaats gevonden.

U vraagt mij naar de reden waarom ik M benaderd heb om informatie in te winnen.

Ik kan u vertellen dat dat met het op handen zijnde huwelijk te maken had dat op 19 juni 2001 zou plaatsvinden. Er waren onduidelijkheden over de werkzaamheden van verzoeker. Overigens hebben zowel verzoeker als zijn toenmalige partner in het boek Oranjebitter verklaard het heel normaal te vinden dat er vóór hun huwelijk een onderzoek plaatsvond naar verzoeker, nu hij door het huwelijk lid van de Koninklijke familie werd.

Op uw vraag of ik verder nog contacten met iemand van het Bouwfonds gehad heb inzake verzoeker, is mijn antwoord nee. Het contact dat ik gehad heb met de heer Z betrof alleen de verkoop van het ouderlijk huis van mij en mijn broer in 1992. Nadat de heer Z het huis verbouwd had ben ik met mijn gezin nog éénmaal bij hem op bezoek geweest om het resultaat te bekijken. Het laatste gesprek dat ik met Z heb gehad was volgens mij in 1993. Daarna heb ik hem niet meer gezien of gesproken.

U leest mij een citaat voor uit de verklaring van de heer Z waarin hij zegt dat ons laatste contact in 1999 geweest zou zijn. Dat is naar ik aanneem een vergissing. De tweede verbouwing aan het huis van de heer Z, waarbij het huis een kwartslag is gedraaid was in 1999 al voltooid, en ik heb het huis niet bezichtigd na die tweede verbouwing. Het moet dus eerder geweest zijn. Wellicht heeft de heer Z zich in die twee verbouwingen vergist.

Ik begrijp dat verzoeker pas rond februari 2002 weg is gegaan bij Bouwfonds. U vraagt mij of er via de heer M enige druk zou zijn uitgeoefend tot beëindiging van de werkzaamheden van verzoeker bij het Bouwfonds. Hierop kan ik u medelen dat er voor zover mij bekend absoluut geen druk is uitgeoefend. De heer M heeft mij meegedeeld dat er door hem absoluut geen druk is uitgeoefend. Dat zou ook zeer onlogisch zijn. Het was voor alle partijen beter indien verzoeker een goede baan zou hebben. Het motief ontbreekt en de middelen ook. Het Bouwfonds bepaalt immers zelf wel met wie het samenwerkt of niet.

Op uw vraag of ik via de heer M alleen gevraagd heb of verzoeker bij het Bouwfonds in dienst was en wat zijn werkzaamheden zijn, kan ik medelen dat dat inderdaad het geval is. De vraag of ik gevraagd zou hebben of hij ook voldoet moet ik ontkennend beantwoorden."

III. Beoordeling

A. Algemeen

1. Verzoeker klaagt erover dat de Rijksoverheid zich vanaf het moment dat hij een relatie aanging met zijn inmiddels ex-echtgenote tot op heden heeft gemengd in zijn persoonlijke levenssfeer, waardoor hij nadeel heeft ondervonden. Ten behoeve van het onderzoek zette verzoeker zijn verhaal uitgebreid op papier. Veel van het door verzoeker beschrevene had echter geen betrekking op de overheid, maar op de Koninklijke Familie. Enerzijds heeft de Nationale ombudsman geen bevoegdheid over gedragingen van leden

van de Koninklijke Familie, anderzijds geldt ook dat de aangeroerde kwesties de persoonlijke levenssfeer betreffen van de betrokken personen en dat die persoonlijke levenssfeer dient te worden gerespecteerd. Uiteindelijk heeft de Nationale ombudsman na terugkoppeling met verzoeker twee gedragingen van de overheid geïdentificeerd die binnen de bevoegdheid van de Nationale ombudsman vielen en die voldoende concreet waren om te onderzoeken. De eerste gedraging gaat over de klacht van verzoeker dat de toenmalige directeur van het Kabinet der Koningin destijds informatie bij de top van het Bouwfonds los probeerde te krijgen over de rol van verzoeker bij het Bouwfonds. Dit zou ertoe hebben geleid dat de samenwerking tussen het Bouwfonds en verzoeker werd stopgezet. De tweede gedraging waarover verzoeker klaagt is dat een medewerker van het Ministerie van Algemene Zaken aan een directeur van een reclamebureau, die verzoeker wilde inzetten in een spotje inzake de BOB-campagne, zou hebben gezegd dat de RVD niet gediend was van dergelijke praktijken en dat de overheidsaccounts van het reclamebureau onmiddellijk ingetrokken zouden worden, als hij hiermee door zou gaan.

2. Verzoeker heeft ter onderbouwing van zijn klachten een uitvoerig relaas overgelegd aan de Nationale ombudsman. Daarnaast heeft hij een kopie overgelegd van een e-mailbericht over verzoekers mogelijke rol bij de BOB-campagne. Omdat verzoeker zeer standvastig is in zijn standpunt dat er sprake is van ongeoorloofde overheidsbemoeienis, de rijksoverheid in het verleden op het gebied van onderzoek richting verzoeker steken heeft laten vallen, en de verhalen over overheidsbemoeienis richting verzoeker bleven circuleren bij onder meer de pers en de politiek, heeft de Nationale ombudsman uiteindelijk besloten tot onderzoek. Doel van het onderzoek is om helderheid te krijgen over een onderwerp waarover veel gespeculeerd wordt. Omdat er vrijwel geen schriftelijke stukken zijn waarop verzoeker zich baseerde, zijn in deze zaak alle mogelijk betrokken personen onder ede gehoord en spelen deze verklaringen voor de beoordeling van verzoekers klacht een belangrijke rol. In eerste instantie werden twee ex-medewerkers van het Bouwfonds gehoord (de heer Y, het destijds verantwoordelijke lid van de Raad van Bestuur van het Bouwfonds die een rol zou hebben gespeeld bij de beëindiging van de relatie met verzoeker, en de heer W., degene die door de toenmalige directeur van het Kabinet der Koningin was aangesproken), twee medewerkers van reclamebureaus die betrokken waren bij het benaderen van verzoeker bij de BOB-campagne, en een medewerker van het Ministerie van Algemene Zaken, die betrokken was bij de BOB-campagne. Naar aanleiding van reacties van verzoekers gemachtigde hoorde de Nationale ombudsman nog twee andere oud-medewerkers van het Bouwfonds: de heer V, omdat hij destijds de hoogste baas was van het Bouwfonds en de heer X, omdat verzoeker onder zijn directie viel en omdat zijn naam door andere getuigen was genoemd als degene die meer zou weten over de relatie tussen verzoeker en het Bouwfonds en het einde daarvan. Hierna werd het resultaat van het onderzoek als verslag van bevindingen naar alle betrokkenen gestuurd. Vervolgens maakte de gemachtigde van verzoeker bezwaar tegen het feit dat niet alle door hem genoemde getuigen waren gehoord. In de media werd de indruk gewekt dat het om cruciale getuigen zou gaan. Om die reden heeft de ombudsman besloten alsnog de drie door de gemachtigde genoemde getuigen, destijds werkzaam bij het Bouwfonds, op te roepen. Twee hiervan, de heren Z en J, beiden betrokken bij BVO, het onderdeel van Bouwfonds

waarvoor verzoeker werkzaamheden verrichtte, werden alsnog gehoord. De derde, de heer N, liet via zijn advocaat weten dat hij zich beriep op zijn verschoningsrecht in verband met een tegen hem lopende strafzaak. De ombudsman besloot daarop ervan af te zien deze getuige te horen, mede omdat niet te verwachten was dat deze getuige iets zou kunnen toevoegen aan hetgeen de getuigen X, Z en J hadden verklaard. Ook de voormalige directeur van het Kabinet der Koningin en de heer M werden alsnog gehoord.

B. Wat betreft de rol van de Rijksoverheid bij verzoekers zakelijke relatie met het Bouwfonds

1. Volgens de minister heeft de vorige directeur van het Kabinet der Koningin, de heer K, twee keer (informeel) geïnformeerd naar de rol van verzoeker bij het Bouwfonds, één keer bij de heer W (destijds President International van Bouwfonds Property Development), en één keer bij de heer M. Uit de verklaringen van oud-medewerkers van het Bouwfonds volgt dat verschillende medewerkers er bekend mee waren, dat het Kabinet der Koningin dan wel een ander onderdeel van de rijksoverheid om informatie had gevraagd over de rol van verzoeker bij het Bouwfonds. Alleen de heer W. heeft verklaard dat de heer K aan hem zelf om informatie heeft gevraagd. Dit komt overeen met de informatie, die in het kader van het onderzoek is verstrekt door de minister-president. Uit de verklaringen van de oud-medewerkers van het Bouwfonds, V, Z en J en de verklaring van de heer M blijkt dat M op verzoek van de toenmalige directeur van het Kabinet der Koningin heeft geïnformeerd naar de werkzaamheden van verzoeker bij het Bouwfonds. Ook dit komt overeen met de informatie, verstrekt door de minister-president, en deze toedracht wordt bevestigd in de verklaring van de toenmalige directeur van het Kabinet der Koningin, die stelt dat dit in februari 2001 is gebeurd. Alle betrokkenen, zowel degenen die door de heer K zijn benaderd als de gehoorde ex-medewerkers van het Bouwfonds, hebben verklaard dat vanuit de Rijksoverheid naar hun weten op geen enkele manier druk is uitgeoefend op het Bouwfonds om de zakelijke relatie met verzoeker te verbreken.

2. Dat er door of namens het Kabinet der Koningin om informatie over verzoeker is gevraagd, is wel duidelijk. Het is echter niet aannemelijk geworden dat er op een dusdanige wijze om informatie is gevraagd, dat het Bouwfonds zich onder druk voelde staan om de zakelijke relatie met verzoeker te verbreken. Uit de verhoren komt een consistent beeld naar voren: de zakelijke band met verzoeker is verbroken vanwege twijfels over het nut van de werkzaamheden die hij na zijn rapport betreffende de expansie in het buitenland nog verrichtte voor het Bouwfonds, dit mede in relatie tot de kosten die daarmee gemoeid waren. Geen van de gehoorde getuigen legt een verband met druk die zou zijn uitgeoefend door de Rijksoverheid. De heer X, die het initiatief heeft genomen tot het beëindigen van de samenwerking tussen het Bouwfonds en verzoeker, heeft ook uitdrukkelijk verklaard dat daarbij geen sprake was van druk van overheidswege. Bij nauwkeurige vergelijking van de afgelegde verklaringen blijkt weliswaar dat deze op details van elkaar afwijken, doch deze afwijkingen zijn naar het oordeel van de ombudsman gelet op het tijdsverloop begrijpelijk. De verschillen op

detailniveau doen op geen enkele wijze af aan hun geloofwaardigheid en het onderling consistente beeld ten aanzien van de kwestie waar het in dit onderzoek om gaat.

3. Ook van een onderzoek door de rijksrecherche naar verzoeker bij het Bouwfonds, is niet gebleken. Het College van procureurs-generaal heeft aan de Nationale ombudsman laten weten dat een dergelijk onderzoek niet heeft plaatsgevonden. Dezelfde mededeling had de minister van Justitie aan de minister van Algemene Zaken in het kader van dit onderzoek gedaan.

Nu niet aannemelijk is geworden dat er sprake is geweest van enige overheidsbemoeienis, die erop gericht was en/of ertoe geleid heeft dat de samenwerking tussen het Bouwfonds en verzoeker is beëindigd, mist deze klacht feitelijke grondslag.

C. Wat betreft de rol van de Rijksoverheid inzake deelname van verzoeker aan de BOB-campagne

1. Vast staat dat de heer R een e-mailbericht heeft verstuurd aan de heer T van reclamebureau M, waarin hij aangaf dat hem telefonisch was meegedeeld dat de RVD niet gediend was van dergelijke praktijken (het inschakelen van verzoeker voor een BOB-campagne) en dat de overheidsaccounts van het reclamebureau onmiddellijk ingetrokken zouden worden, als hij hiermee door zou gaan.

2. Daar tegenover staat dat zowel de heer P (medewerker van de Dienst Publiek en Communicatie van het Ministerie van Algemene Zaken) als de heer R afzonderlijk van elkaar tegenover de substituut-ombudsman hebben verklaard dat er telefonisch contact was geweest tussen hen over de mogelijkheid van deelname van verzoeker aan de zogenoemde BOB-campagne. Die deelname werd door de heer P onmiddellijk afgewezen, omdat het ministerie geen bekende Nederlanders wilde inzetten bij de BOB-campagne. Over (dreiging) met intrekking van het overheidsaccount was niet gesproken, verklaarden beide heren. Genoegzaam is komen vast te staan dat de beslissing om niet met verzoeker in zee te gaan, door P is genomen zonder dat hij dit had teruggekoppeld naar het ministerie.

3. Tegenover de verklaring in het e-mailbericht staat de ontkenning van de juistheid van die inhoud onder ede door de heer R en de ontkenning onder ede van de heer P, degene die volgens het e-mailbericht gezegd zou hebben dat de RVD niet gediend was van dergelijke praktijken en gedreigd zou hebben met intrekking van het overheidsaccount. Gelet op de inhoud van de onder ede afgelegde verklaringen gaat de Nationale ombudsman ervan uit dat de te onderzoeken gedraging, vrij vertaald het dwarsbomen van deelname van verzoeker aan een overheidsreclame, vanwege de persoon van verzoeker, niet heeft plaatsgevonden. Daarbij wordt nog opgemerkt dat de door de heren P en R gegeven verklaring waarom de overheid in deze campagne geen bekende Nederlander wilde laten figureren, op de Nationale ombudsman begrijpelijk overkomt.

Ook deze klacht mist feitelijke grondslag.

SLOTBESCHOUWING

Niet valt te verwachten dat de discussie over de inmenging van de overheid in de persoonlijke levenssfeer van de heer De Roy van Zuydewijn met het uitkomen van dit rapport beëindigd zal zijn. Daarvoor is er een te groot verschil tussen enerzijds de perceptie van verzoeker en anderzijds datgene wat op basis van documenten en getuigenverklaringen onder ede vastgesteld kan worden. Het relaas dat verzoeker aan de Nationale ombudsman heeft voorgelegd, bevatte overwegend indirecte aanwijzingen en vrijwel geen concreet bewijs van zijn vermoedens van inmenging door de overheid. De indirecte aanwijzingen bestonden uit een samenstel van veronderstelde gebeurtenissen en omstandigheden die in samenhang gelezen een beeld scheppen van onder meer beïnvloeding rond de beëindiging van de samenwerking tussen verzoeker en het Bouwfonds.

Het onderzoek door middel van verklaringen onder ede van de voormalige medewerkers van het Bouwfonds, en de heren K en M, levert een consistent beeld op. Via een bevriende relatie was verzoeker destijds betrokken geraakt bij buitenlandactiviteiten van het Bouwfonds. Verzoeker onderzocht de mogelijkheden tot expansie voor Bouwfonds Vastgoed Ontwikkeling - BVO - in Europa, heeft daarover gerapporteerd en hij heeft voor die werkzaamheden declaraties ingediend bij het Bouwfonds. Binnen het Bouwfonds heeft vervolgens een evaluatie plaatsgevonden van het nut van verzoekers verdere inbreng mede in verhouding tot de kosten die ermee gemoeid waren en die evaluatie viel negatief voor verzoeker uit. Aldus verklaarde onder meer X de toenmalige directeur Bouwfonds Vastgoed Ontwikkeling die het besluit nam tot beëindiging van de zakelijke relatie met verzoeker. Op deze wijze is enerzijds helderheid ontstaan over de argumenten die leidden tot beëindiging van de band met verzoeker en de afweging die binnen het Bouwfonds is gemaakt over het nut van de inzet van verzoeker. Anderzijds is er geen enkel bewijs voor invloed of druk van de kant van de rijksoverheid in de richting van voor het Bouwfonds werkzame personen om de band met verzoeker te beëindigen.

Wat betreft verzoekers mogelijke rol bij de BOB-campagne is gebleken dat de inhoud van het door verzoeker ingebrachte e-mailbericht een onjuist beeld schept van de besluitvorming over het al dan niet inzetten van verzoeker. Er komt uit de verschillende verklaringen een consistent beeld naar voren. Van invloed van hogerhand binnen de overheid is niet gebleken. De vraag of verzoeker als bekende Nederlander een rol in de campagne kon vervullen is op basis van een inhoudelijke afweging beantwoord: bekende Nederlanders vormen als hoofdpersoon in een dergelijke campagne een te groot risico. De keuze om verzoeker om die reden niet in te schakelen is op uitvoerend niveau gemaakt. Ook wat betreft een mogelijke rol van verzoeker bij de BOB-campagne van de overheid is daarom niet gebleken van ongewenste inmenging van de overheid in verzoekers persoonlijke levenssfeer.

CONCLUSIE

De klacht over de onderzochte gedraging van de minister van Algemene Zaken te Den Haag, is niet gegrond.

DE NATIONALE OMBUDSMAN,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

ONDERZOEK

Nadat de heer E.K.W. de Roy van Zuydewijn op 21 oktober en 15 december 2008 via de heer mr. M. Meijjer, advocaat te Amsterdam, informatie had verschaft over zijn klacht over de minister van Algemene Zaken te Den Haag, besloot de Nationale ombudsman op 14 januari 2009 tot een vooronderzoek. Vervolgens startte de Nationale ombudsman op 2 april 2009 een onderzoek.

In het kader van het onderzoek werd de minister verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tevens werd de minister een aantal specifieke vragen gesteld.

Verder werd aan de Rijksrecherche en aan Rabo Vastgoedgroep om nadere informatie gevraagd.

Ook werd een groot aantal personen gehoord.

Tijdens het onderzoek kregen de minister van Algemene Zaken en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De reactie van verzoeker gaf aanleiding het verslag aan te vullen.

De minister van Algemene Zaken gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

INFORMATIEOVERZICHT

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

1. de door de gemachtigde van verzoeker op 21 oktober en 15 december 2008 verschaft informatie;
2. het standpunt van de minister van Algemene Zaken, verwoord in de brieven van 6 en 12 mei 2009;
3. de informatie van Rabo Vastgoedgroep van 14 mei en 16 oktober 2009;
4. de verklaringen van zes oud-medewerkers van het Bouwfonds, één oud-medewerker van het Ministerie van Algemene Zaken, drie medewerkers van reclamebureaus, de vorige directeur van het Kabinet der Koningin, de heer K, en de voorzitter van Bouwend Nederland, de heer M;
5. de reactie van verzoekers gemachtigde van 11 september 2009 op de tot dan toe verstrekte informatie.
6. de reactie van verzoekers gemachtigde van 16 november 2009 op het verslag van bevindingen.